

Το έπος του '40

Με επισημότητα γιορράστηκε η επέτειος του έπους του '40, στην αίθουσα Τελετών του Πολυτεχνείου.

Στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης ο Πρύτανης κ. Ν. Μαρκάτος αναφέρθηκε στη μεγάλη αυτή ημέρα, ενώ ο καθ. Ι. Κοντογιαννάκος μετέφερε με γλαφυρό τρόπο από στήθους και από... καρδιάς τις εμπειρίες του από τις μεγάλες αυτές στιγμές της σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας.

Τον πανηγυρικό της ημέρας, τον οποίο παραθέτουμε στη συνέχεια, εκφώνησε η επικ. καθηγήτρια ΕΜΠ κ. Αλίκη Χατζοπούλου.

«Αν πολλαπλασιάσει κανείς τα 54 χρόνια που έχουν περάσει από την επέτειο του ΟΧΙ με τον αριθμό των πανηγυρικών που εκφωνούνται κάθε χρόνο, θα φτάσει σε κάποιο πενταψήφιο ή εξαψήφιο αριθμό.

Αναρωτιέται, λοιπόν, τί πρωτότυπο και μη συνηθισμένο μπορεί να πη για την επέτειο αυτή.

Εν τούτους, μετά από μισό σχεδόν αιώνα από την επέτειο του 40, το χρονόσημο αυτό της ιστορίας, θα προσπαθήσω να σας μιλήσω για τον αρχέτυπο ηρωισμό, τα σημάδια που αφήνει μέσα στο χρόνο και τη σύγχρονη έκφρασή του.

«Δεν είναι οι Έλληνες που πολεμούν σαν ήρωες αλλά οι ήρωες που πολεμούν σαν Έλληνες» είχε πει ο Τσώρτσιλ για τους Έλληνες στον πόλεμο του 1940.

Αυτή ακριβώς η φράση δίνει την ιστορική σημασία της επετείου που γιορτάζουμε σήμερα, όχι μόνο από τη σκοπιά των ηρωικών γεγονότων, αλλά από τη βαθύτερη ιδεολογία, που αυτά τα γεγονότα, επαναλαμβάνόμενα στην ελληνική ιστορία, διαχέονται στην ανθρωπότητα και κάνουν τον Έλληνα, το αρχέτυπο του ήρωα και τον ελληνικό πολιτισμό σηματοδότη των εξελίξεων του δυτικού πολιτισμού.

Ο ελληνικός πολιτισμός δεν εκφράζεται μόνον από τα υλικά ιστορικά μνημεία - ναούς - στάδια - μαντεία - εκκλησίες - αλλά και από τα μνημεία των πράξεων και της ιδεολογίας, όπως αυτή εκδηλώνεται ανάλογα με τις προκλήσεις των καιρών.

Η επανάληψη ορισμένων μορφών εκφράσεως απέναντι σε ορισμένες προκλήσεις στην πορεία της Ελληνικής Ιστορίας, από τους Μηδικούς Πολέμους μέχρι τη σύγχρονη εποχή - Μαραθώνας, Θερμοπύλες, Ακάθιστος Ύμνος, Αλωση Κωνσταντινιούπολεως, Ρήγας Φεραίος, Σουλιάτισσες, Ελληνική Επανάσταση, Πόλεμος του 1940, Πολυτεχνείο - σηματοδοτούν τους καιρούς και συνθέτουν το έπος που κληρονομούν οι

Έλληνες και που εμπνέει τους άλλους λαούς, ώστε να οδηγήσουν τον πρωθυπουργό της Αγγλίας, χώρας που σήκωσε σχεδόν όλο το βάρος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, να πει ότι «οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Στη σημερινή, λοιπόν, αναφορά στην επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, δεν θα σταθούμε στα ιστορικά γεγονότα και περιστατικά τα οποία διαμόρφωσαν τις εξωτερικές κατα-

στάσεις, αλλά θα γίνει προσπάθεια προσεγγίσεως αυτών των γεγονότων από την άποψη της νοοτροπίας, των συναισθηματικών και ιδεολογικών καταστάσεων που εκφράζουν, την ευθύνη, τις δεσμεύσεις και υποχρεώσεις που μεταφέρουν στις επόμενες γενιές.

Γιατί, αν οι συγκυρίες των εξωτερικών γεγονότων οδηγούν σε κατακτήσεις ή απώλειες χωρών, ανθρώπων, ή υλικών αγαθών, σε κέρδη ή ζημιές στην οικονομία μιας χώρας, αυτά είναι συμβάντα εναλλασσόμενα μέσα στο χρόνο και παρατηρείται, αυτοκρατορίες να εξαφανίζονται και να γενιούνται άλλα κραταία κράτη, τα οποία ανάλογα με την εποχή διαθέτουν τη δύναμη.

Οι ηθικές και ιδεολογικές όμως διαστάσεις αυτών των γεγονότων που διαπλάθουν τη νοοτροπία των λαών, συνιστούν μια πολύ σημαντική όψη της πολιτιστικής τους κληρονομιάς και μπορούν να εξασφαλίσουν την κατάκτηση του χρόνου και της Ιστορίας από ένα λαό. Και η κατάκτηση αυτή του χρόνου, ιδίως για το λαό μιας μικρής χώρας, όπως η Ελλάδα, δεν είναι υποδεέστερη από τις κατακτήσεις εδαφών και χωρών. Τούτη η μικρή χώρα σχεδόν ποτέ δεν έκανε επεκτατικούς πολέ-

μους, πάντα όμως πετύχαινε να κερδίζει τους καιρούς και να σφραγίζει τους χρόνους της ιστορίας με δικά της πανίσχυρα σημάδια.

Το ήθος και η ιδεολογία που εκδηλώθηκαν μέσα από τα γεγονότα του 1940, ήσαν η συνέπεια των αρχετύπων τα οποία κουβαλάει και υπηρετεί ιστορικά ο Έλληνας. Το «μολών λαβέ», το «η ταν ή επί τας», το «ως πότε παλληγάρια», το «Ελευθερία ή θάνατος», γέννησαν την κραυγή «Αέρα», και το «εδώ Πολυτεχνείο».

Θρυλικός έμεινε ο στίχος του μεγάλου εθνικού ποιητή, ο οποίος με σιβυλλική αυστηρότητα υπενθυμίζει στους Έλληνες την ημέρα της κηρύξεως του πολέμου το καθήκον τους.

«Αυτό το λόγο θα σας πω, δεν έχω άλλο κανέναν, μεθύστε με το θάνατο κρασί του 21».

Αυτός ο ποιητικός λόγος του Κωστή Παλαμά εκφράζει το αίσθημα και το ήθος του λαού εκείνη τη συγκεκριμένη εποχή, που παρά τις αντίξοες εσωτερικές συνθήκες - δικτατορία, φτώχεια και υποβόσκουσα διχόνοια - αλλά και εξωτερικές συνθήκες - η Ιταλία σύμμαχος της κραταιάς ακόμη Γερμανίας που είχε καταλάβει τη μισή Ευρώπη κάνοντας περίπατο - πήρε την απόφαση να συνεχίσει την ιστορία του και να υπερασπίσει, όπως όλοι οι πρόγονοί του, την πατρίδα του.

Και την απόφαση αυτή την πήρε χωρίς κανένα δισταγμό και χωρίς καμιά διάκριση όλο το Πανελλήνιο.

Τα τραγούδια της Σοφίας Βέμπο «Παιδιά της Ελλάδας Παιδιά», «Γυναίκες Ηπειρώτισσες ξαφνιάσματα της φύσης, εχθρέ γιατί δεν ρώτησες ποιόν πας να πολεμήσεις»,

αφορούσαν και συγκλόνισαν όλους τους Έλληνες και όλες τις Ελληνίδες και δείχνουν ότι πράγματι το «ΟΧΙ» το είπε ομόφωνα και ομόψυχα ο ηρωικός Ελληνικός λαός.

Ηρωισμός σήμανε και σημαίνει, ψυχικό σθένος, αυταπάρνηση, καρτερία, αυτοθυσία για να αντιμετωπίσει ένας άνθρωπος ή ένας λαός τις προκλήσεις των καιρών του.

Και οι προκλήσεις αυτές έχουν πια αλλάξει.

Οι πόλεμοι δεν διεξάγονται και κερδίζονται στα χιονισμένα βουνά με τον ηρωισμό των ατόμων, αλλά στα κλιματιζόμενα γραφεία, στα τραπέζια των διαπραγματεύσεων και οι δίκαιες διεκδικήσεις υποστηρίζοντας με την υπευθυνότητα και τη συνέπεια ενός λαού. Αλλωστε, με τον σύγχρονο πολεμικό εξοπλισμό, οι ατομικές προσπάθειες δεν έχουν πολλά να προσφέρουν.

Αντίθετα, είναι αναγκαία η συνειδητοποίηση των λαών, η ηθική και ιδεολογική τους ανύψωση.

Ο Αμερικανός ιστορικός Φονκιάμα, όταν γκρεμίστηκε το τείχος

του Βερολίνου, έγραψε ένα άρθρο στο «TIME» με τίτλο «Το τέλος της Ιστορίας». Διαφεύσθηκε όμως από τα γεγονότα. Οι λαοί εξακολουθούν να γράφουν την ιστορία τους για την επιβολή της παρουσίας τους και της ιδεολογίας τους και να αλλάζουν το πρόσωπο του κόσμου.

Από την άλλη πλευρά, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε, η δύναμη ενός κράτους εξαρτάται από τη συμμετοχή του στην παγκόσμια παραγωγική διαδικασία και την οικονομική του ευρωστία. Και επειδή είναι σχεδόν ακατόρθωτο να το επιτύχουν τα κράτη μόνα τους, εντάσσονται σε Κοινότητες κρατών, ώστε με την άσκηση κοινής πολιτικής, να επωφελούνται από αυτήν, αλλά και να συνεισφέρουν σ' αυτήν.

Αυτή τη στιγμή εμείς, ο Ελληνικός λαός, έχουμε να αντιμετωπίσουμε προκλήσεις κρίσιμες για την εθνική μας ακεραιότητα και αξιοπρέπεια, αλλά και για την επίδραση που μπορούμε να ασκήσουμε στο παγκόσμιο πολιτικό γίγνεσθαι και στην εξέλιξη της παγκόσμιας ιστορίας.

Οι κοσμογονικές αλλαγές των ημερών μας στην Ανατολική Ευρώπη προδιαγράφουν προοπτικές για τη δυνατότητα της χώρας μας να συμμετέχει στη διαμόρφωση νέων ιδεολογιών και μορφών κοινωνιών.

Η απήχηση αυτών των αλλαγών στα Βαλκάνια, με δεδομένες τις ιστορικές συγκυρίες και τις σχέσεις μας με τις γειτονικές χώρες, δημιουργεί προϋποθέσεις εξαπλώσεως της επιρροής του ελληνικού στοιχείου στο χώρο αυτό, παράλληλα όμως, εγκυμονεί κινδύνους εξαιτίας των επιδιώξεων, που εδώ και χρόνια υποβόσκουν σε ορισμένους γείτονές μας.

Εξ ίσου σημαντική πρόκληση είναι η θέση μας στην Κοινότητα των Ευρωπαϊκών κρατών και η αντιμετώπισή μας ως ισότιμων, ισάξιων και φερέγγυων συνταίρων, ικανών να συμβάλουν ουσιαστικά στην πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης.

Για να απαντήσουμε στις προκλήσεις των συγχρόνων καιρών,

χρειάζεται προσπάθεια, ομοθυμία, συναίνεση, εργασία, χρειάζεται αγώνας, ώστε να μπορέσουμε να φανούμε αντάξιοι στο παρελθόν, να υπηρετήσουμε το παρόν και να προετοιμάσουμε το μέλλον της χώρας μας.

Και ο Έλληνας πιστεύει στην προσπάθεια που τον εξυψώνει, στον αγώνα που τον δικαιώνει σε αυτόν τον πόλεμο, όπως τον προβάλλει ο Ηράκλειτος: «Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστί, πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε, τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε, τοὺς δὲ ἐλευθέρους».

Από εμάς εξαρτάται, λοιπόν, να αποδοθούμε σ' αυτόν τον ειρηνικό αγώνα, ώστε και σ' αυτήν τη σύγχρονη έκφραση του ηρωισμού να φτάσουμε στο επίπεδο των αρχέτυπων που «πολεμούν σαν Έλληνες».

Την εκδήλωση πλαισίωσαν με εξαιρετική επιτυχία, ο Θεατρικός και Χορευτικός Τομέας του Μουσικού Τμήματος ΕΜΠ, έργο του ακούραστου Δ/ντή του κ. Βασ. Μακρίδη.

Ο Γιώργος Παναράς και η Ευαγγελία Ανδρονίκου απήγγειλαν τα ποιήματα «Το Πλάτυ Ποτάμι» και «οι Γυναίκες στην Αντίσταση», ενώ το Χορευτικό Σύλλογο από τις φοιτήτριες Φλ. Αντωνοπούλου, Ν. Γεωργαντζή, Ουρ. Καλαγιάνου, Εύη Λαμπροπούλου, Ν. Μαραβά, Φ. Σκαμνέλη και τους φοιτητές Θεοδ. Βρακατσέλη, Ελ. Λουπέλη, Αν. Μπασδραβάλα, Α. Πασαλή, Χρ. Σταθόπουλο και Απ. Παρρό, χόρεψαν με ζωντάνια, παρασύροντας σε ενθουσιασμό τους παρευρισκόμενους, χορούς από την περιοχή της Μακεδονίας: Συρτό Χαλκιδικής, Γκάντα (Φλάμπουρο Σερρών), Λεβέντικος ή Λυτός (Φλώρινα), Σκόρπιος ή Εντεκα (Κοζάνη) και Κόρη Ελένη (Ανω Ορεινή Σερρών και Εδεσσα).

Στην εκδήλωση συμμετείχε το παραδοσιακό συγκρότημα του Καριοφύλλης Δοϊτσίδης ούτι, Αλέκος Αρατάκης βιολί, Κώστας Δήμου κλαρίνο, Μα-

ρία Νούσα ντραμπούκα) ενώ η Θεοπούλα Δοϊτσίδη απέδωσε με μοναδικό τρόπο τα τραγούδια της εκδήλωσης.

Στη συνέχεια παραθέτουμε κάποια στοιχεία για το σημαντικό έργο και την προσφορά του Καριοφύλλης Δοϊτσίδη, που διέγραψε μια επιτυχή πορεία 40 ετών στον Τομέα της Δημοτικής μας Μουσικής.

Ο Καριοφύλλης Δοϊτσίδης γεννήθηκε από αγροτική οικογένεια στην Καρωτή - Διδυμοτείχου - Έβρου, όπου και μεγάλωσε. Έφηβος ακόμα, άρχισε να ασχολείται με τη μουσική.

Το 1950 παίρνει το πρώτο του ούτι. Μαθαίνει να το κουρδίζει και από κει και πέρα πλέον, αυτοδίδακτος, βυθίζεται στη μαγεία της παραδοσιακής μουσικής. Μαθαίνει εκατοντάδες τραγούδια από τους γεροντότερους της Θράκης και παιρνάει όλο τον ελεύθερο χρόνο του παίζοντας ούτι και σχεδιάζοντας μουσικές εισαγωγές και ταξίμια.

Οι πρώτες του δειλές καλλιτεχνικές εμφανίσεις, γίνονται στα καφενεία του χωριού του, διασκεδάζοντας τους χωριανούς του, τις μεγάλες χειμωνιάτικες νύχτες. Εν συνεχεία, αρχίζει να παίζει και να τραγουδά σε αρραβώνες, γάμους και πανηγύρια.

Το 1960 συγκροτεί ένα μουσικο-χορευτικό συγκρότημα και αρχίζει να ηχογραφεί μουσικές εκπομπές στον ραδιοφωνικό Σταθμό της Κομοτηνής και να εμφανίζεται σε διάφορες Πολιτιστικές εκδηλώσεις της Θράκης. Το 1961, προσκαλείται από κάποια δισκογραφική εταιρία

στην Αθήνα, όπου ηχογραφεί σε δίσκους μικρούς, τραγούδια της Θράκης («Σ' αυτό τ' αλώνι το φαρδύν», «Αλλάργα ξένημ' το χορό») και άλλα πολλά.

Το 1965, παίρνει μέρος σ' ένα Φεστιβάλ Φολκλορικής Μουσικής των Βαλκανίων, που γίνεται στη Σόφια της Βουλγαρίας, και του απονέμεται το πρώτο βραβείο.

Το 1968, τον προσκαλεί στην Αθήνα η Δόρα Στράτου, στο Θέατρο Φιλοπάππου, όπου συνεργάζεται μαζί της μέχρι το 1973.

Από δω και πέρα, ανοίγουν πλέον οι μεγάλες λεωφόροι της καλλιτεχνικής του πορείας. Ταξιδεύει σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, επισκέπτεται πέντε φορές την Αμερική, την Ασία και τη Ρωσία ένα μήνα με τη Μαρίζα Κωχ, αφού προηγουμένως συνεργάζεται μαζί της σε μπουάτ στην Πλάκα όλη τη χειμερινή σεζόν. Στη συνέχεια, συνεργάζεται με το μουσικοσυνθέτη Χρήστο Λεοντή σε μπουάτ στην Πλάκα, και σε διάφορα θεατρικά έργα παίζοντας ούτι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Καριοφύλλης Δοϊτσίδης, έχει στο ρεπερτόριό του γύρω στα 3.000 τραγούδια της Θράκης, πολλά από τα οποία έχει ηχογραφήσει σε πολλούς μικρούς, και 15 μεγάλους δίσκους.

Το 1985, η Γαλλική Ακαδημία, με επι κεφαλής τον πρόεδρο Μιττεράν, βραβεύει τον Νο 11 δίσκο του, με το βραβείο καλύτερης Φολκλορικής Μουσικής.

Ο Καριοφύλλης Δοϊτσίδης είναι πολύ περήφανος για τις δύο του κόρες την Θεοπούλα και την Λαμπριάννα, οι οποίες τον ακολούθησαν στον αγώνα του για τη διάσωση και τη διάδοση των Θρακιώτικων τραγουδιών και χορών. Διατήρησε επί 15 χρόνια ένα Θρακιώτικο Στέκι παραδοσιακής μουσικής και τώρα εμφανίζεται σε νυχτερινό κέντρο Δημοτικής Μουσικής της Αθήνας, λαμβάνοντας ταυτόχρονα μέρος σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.